

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Hubert-Klausner-Ring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrletno: 1 RM — Rpf.; celoletno: 4 RM — Rpf.
Za Jugoslavijo četrletno: Din. 25; celoletno: Din. 100.
Za Italijo: Prezzo die vendita Lire — 60.

Čast maternemu jeziku.

Op. ur. Pod gornjim naslovom pri-
naša nemški dnevnik v Jugoslaviji,
„Deutsches Volksblatt“ tehtna
in stvarna razmišljanja o maternem je-
ziku in narečjih, katera naj zapišemo v
izvlečku še za naš koroški „album“.

Skrb za materni jezik in njegovo o-
hranitev je prva naloga vsake narodne
skupine. V prvi vrsti bi morala posre-
dovati znanje materinščine šola, če naj
dorastli povoljno izražajo v maternem
jeziku svoje misli in čustva, svojo voljo
in stremljenje. Med narečjem in pis-
menim je razlika. Kdor govori narečje,
še ne obvlada pismenega jezika v besed-
di in pisavi. Znanje pismenega jezika
mora posredovati šola. Čim bolj se
narečje razlikuje od pismenega jezi-
ka, tem bolj se mora šola truditi s po-
sredovanjem pismenega jezika. Narod
govori običajno v narečjih. Narečja
pa niso nikakor pokvarjen, slab ali
manj vreden pismen jezik, marveč jim
gre posebno častno mesto. Narod živi
v narečjih in iz narečij črpa pismeni
jezik vedno nove besede in oblike. Na-
rečje je živ vrelc, ki pismeni jezik
vedno znova poživlja in presnavlja. Če
bi ne bilo narečij, bi se moral pismeni
jezik, ki se tudi stalno razvija, poslu-
ževati umetnih besednih tvorb ali iz-
posojenk iz tujih jezikov. Zato je ne
samo neosnovano, marveč nesmisel-
no, če se kdo sramuje domačega na-
rečja v razgovoru s svojci. Naj bo
vesel in ponosen, kdor zna katero koli
narečje. Z uporabljanjem narečja in nje-
govo gojitvijo bo najlepše dokazal,
kako ozko je povezan s svojo narod-
nostjo. Cilj pa mora vsakomur ostati
ta, da se temeljito priučijo pismenega
jezika. Za tem ciljem je treba stremeti
z vsemi silami. Kako naj se sicer razu-
me s svojimi sorojaki, ki govorijo
drugo, težje narečje, in kako naj je sicer
povezan z narodnim občestvom? Samo
pismeni jezik mu pomore, da lahko
slediti pridigam v cerkvi, predavanjem
na zborovanjih, poročilom listov, knji-
gam i. dr. Samo pismeni jezik mu o-
mogoča, da ostane s svojimi bližnjimi
rojaki v pismenem stiku.

Nemško šolstvo v bivši Madžarski je
bilo ustrojeno tako, da številni pripad-
niki starejše in srednje generacije niso
imeli možnosti, da bi se izražali v pis-
meni nemščini v pisavi in govoricu. Ce-
la vrsta jih je, ki razumejo madžar-
ščino, katere so se naučili na ljudskih,
srednjih ali celo na visokih šolah, bolj
kot pismeno nemščino. Kako delajo ti
ljudje, če se razgovarjajo s svojimi rojaki
ali če se hočejo z njimi zabavati? Ali
se poslužujejo narečja, švabske govo-
rice, ki jim je znana, ali pa se trudijo, da
si prisvojijo znanje pismene nemščine
z branjem nemških knjig, naročevanjem
nemških listov in mesečnikov? Nedvom-
no so nekateri, ki se na ta način trudi-
jo, da nadoknadijo, česar jim površna
šolska vzgoja ni nudila. Žal pa so še
drugi, ki so zato preleni. Sami pravijo,
da nimajo za uk ne časa in ne potrpe-
ljena. Zato se rajše poslužujejo mad-
žarščine, katere so se naučili v šolah in
o kateri so jim morda v šoli pravili, da
je lepša, bolj zvoneča in bolj „nobel“
kot nemščina. Sram jih je govoriti v
narečju, ker mislijo, da se ponižujejo,
če govorijo v besedi ljudstva. Sram jih
je govoriti pismeno nemščino, ker mis-
lijo, da je nemščina manjvredna in za-
večjo družbo neprimerna. Ali pa se bo-
jijo, da jih ne bi kdo zasmehoval ali se
iz njih norčeval, če bi sem in tja upo-
rabljali tudi kako besedo iz domačega
narečja. Zato govorijo najraje mad-
žarsko, kot bi se bili rodili kot Pramad-
žari. Kjer le morejo, govorijo madžar-

sko: na cesti, v železnici, v družbi in
celo doma v družinskem krogu. Sedaj
pa jih naenkrat ni sram, če pačijo mad-
žarski jezik, kajti tudi oni, s katerimi
občujejo v tem jeziku, govorijo le
slabo madžarščino in zato svojih in na-
pak drugih ne opazijo. Če bi doprinesli
taisti trud pri govorjenju nemščine, bi
jo že davno popolnoma obvladali in bi
se lahko razgovarjali s svojimi rojaki
v pismeni nemščini.

Švabi ravnajo po mačehovsko s svo-
jim narečjem, s švabščino. Samo v
skrajnih slučajih se je poslužujejo. Ven-
dar bi jim bila švabščina dragocena o-
pora pri uku pismene nemščine. Ker
obvladajo narečje, bi se lahko priučili
pismene nemščine. Kdor govori švab-
sko, razume tudi pismeni jezik, kdor
govori švabsko, ga razumejo tudi dru-
gi, ki švabskega narečja ne obvladajo.
Piškav izgovor je torej, če kdo trdi,
da je prestar ali prezaposlen za učenje
pismenega jezika. Od sebe seve zna-
nje ne pride! Če si kdo domišlja, da za-
more ostati na tekočem samo s bran-
jem madžarskih knjig in časopisov in
pri tem zanemarija nemško berilo, ker
se baje v njem ne spozna, ta samo do-

kazuje, da mu manjka dobre volje. Ta
nima dobre volje za to, da bi izkazoval
svojemu maternemu jeziku tisto spo-
štovanje in tisto čast, katero mora iz-
kazovati svojemu jeziku vsak zaveden
Nemec. Naravnost sramotno pa je, če
se ljudje, ki veljajo za dobre Nemce in
jih kot take slavijo, v občevanju z že-
no in otroci poslužujejo madžarščine,
svoje narečje in nemški pismeni jezik
pa puščajo v nemar. To je greh nad
nemško narodnostjo, tem večji, čim
višja je njihova izobrazba. Kajti pred-
vsem od tako zvanih nemških izobra-
žencev moramo zahtevati, da izpolnijo
večje pravice, katerih se v družbenem
življenju lastijo, z večjimi dolžnostmi.
Nemški izobraženci morajo biti vsem
ostalim rojakom v vzgled, kako naj se
časti in spoštuje materinščina v nareč-
ju in pismenem jeziku.

Naj dostavimo iz naših koroških pri-
lik: Kdor se domačega narečja sramu-
je in se rajše poslužuje tujega jezika,
greši nad seboj in svojim narodom. Nad
občečloveško kulturo pa se pregreši
oni, ki se poslužuje svojevrstnosti ljud-
skega narečja v svrhe razdvajanja na-
roda in narodne kulture.

Knez-namestnik Pavle gost Kanclerja Hitlerja.

Kancler Hitler je povabil v Berlin
predstavnik Jugoslavije kneza-na-
mestnika Pavla. Knez se odzove vabilu
dne 1. junija. V njegovem spremstvu
se nahaja knežinja Olga, zunanji
minister Cincar-Markovič, mi-
nister dvora Antič, general Hristič
i. dr. V pozdrav visokemu gostu je pro-
pagandni minister odredil, naj kolod-
vori in javna poslopja mest ob progi
Področica-Berlin izobesijo državne za-
stave in jugoslovanske trobojnice. V
Berlinu bosta knez in knežinja kot gos-
ta kanclerja Hitlerja stanovala v gra-
du Bellevue. V petek 2. junija se njima
na čast vrši v Berlinu velika vojaška
parada.

Visoka jugoslovanska gosta se bosta
mudila v Nemčiji osem dni. Knezna-
mestnik bo z vodilnimi državniki Nem-
čije razmotrival o pereh političnih
vprašanjih in splošnem položaju. Povrat-
ek v domovino je predviden za četrtek
8. junija.

Važnost, ki jo pripisuje Nemčija o-
biskup predstavitelja kraljevine Jugosla-
vije, je razvidna predvsem iz pisanja
nemških listov. Dunajski „Völk-
scher Beobachter“ priobčuje v
nedeljski številki daljši življenjepi-
kneza-namestnika. V članku pravi med
drugim: „Knez-namestnik nam ni nez-
nana oseba. Njegova politična naloga
nam je bila že opetovano povod, da
smo pokazali na visoke zmožnosti 46
letnega regenta in to tem bolj, ker za-
sleduje v svoji politiki pametno smer
prijateljstva z Nemčijo. Zato ga po-
zdravljamo kot voditelja države-ose-
de, katero cenimo kot prijateljico nove
Nemčije“.

Potovanje kneza-namestnika v Nem-
čijo nadaljuje nedavni njegov obisk v
Italiji. Z njim potrjuje Jugoslavija, da
ji je pri srcu mir z vsemi sosedi,
ki jo obdajajo in da bo svojo mirovno
politiko nadaljevala tudi v bodoče.

Italija in Nemčija

sta se v novi pogodbi zvezali na življenje
in smrt. Pogodba nalaga obema država-
ma velike obveznosti v miru in vojni.
Politični, gospodarski in vojaški odbori
obeh podpisnic bodo spravljali življenje
in delovanje obeh velesil v sklad. V slu-
čaju vojne je predvideno enotno vrhov-
no poveljstvo in sicer nemško poveljstvo
na kopnem in italijansko na morju. Obe
podpisnici se samo skupno pogajata za
mir. Poseben odstavek njune pogodbe
navaja prijateljske države, katere bosta
Italija in Nemčija spoštovali in gojili z
njimi skupne prijateljske zveze. Državi
sta sedaj na delu, da pritegneta v svojo
zvezo Japonsko, Španijo, Madžarsko,
Jugoslavijo, Bolgarijo in še druge dr-
žave, tako da bi novi blok štel skupaj
300 milijonov ljudi.

Obrambna trozveza.

Anglija in Francija sta se minuli te-
den načelno sporazumeli z Rusijo. Spo-
razum pravi v svojem glavnem stavku,
da se vse tri velesile obvežejo, da bodo
druga drugi v slučaju napada v Evropi
pomagali in si medsebojno priskočili na
pomoč, ako bo katera izmed njih prišla
v vojno zaradi tega, ker je tretji državi,
jamčila meje. Države so se še pogodile,
da bodo njihovi generalni štabi takoj
izdelali načrt za skupni vojaški nastop
za primer vojne.

Pogodba pomeni popoln pristanek
na želje Rusije, to priznavajo tudi fran-
coski listi. Angleži so nato povabili vr-
hovnega poveljnika sovjetske vojske
maršala Vorosilova v London, kjer
bo prisostvoval velikim vojaškim vajam.
Anglija bo nadalje Rusijo podprla z
velikim posojilom v znesku 50 milijo-
nov funtov. 30 milijonov funtov dobi
od Anglije posojila Poljska za nadaljno
oborožitev. Istočasno je bil poljski zu-
nanji minister Beck povabljen v
Moskvo, kjer mu bo sovjetska vlada
predlagala pogodbo o vzajemni pomoči
Rusije in Poljske.

Nemčija in Italija sta gospodarici
zračnega prostora nad Evropo. Italijan-
ska „Gazetta del Popolo“ ugotavlja, da
so nemška in italijanska zračna brodogva
v Evropi brez tekmeča. Odlikujejo se po
hitrosti, gibčnosti in lahkem manevri-
ranju. V zraku sta Nemčija in Italija
absolutni gospodarici od Severnega
morja do Indijskega oceana, od Kiela do
Abesinije.

Notranji boji Čehov. — V „Narodni
skupnosti“, češki enotni stranki v pro-
tektoratu, so se pojavili spori. Izstopili
so bili pripadniki češkega fašista Gay-
de ter uprizarili več demonstracij proti
židom in nekaterim članom Narodne
skupnosti. Fašističnemu vzgledu so nato
sledili še radikalcu, ki imajo v svojem
programu celo vrsto zahtev. Hacha,
predsednik enotne stranke, se trudi za
sporazum naroda, ki je zlasti danes po-
treben sloge in enotnosti.

Bolgarija na razpotju. Inozemski
listi poročajo o naporih velesil za na-
klonjenost Bolgarije. Bajce se Turčija
in Rusija trudita, da pregovorita Rumu-
nijo ko odstopu Dobrudže ter Grčijo
glede bolgarskega dostopa do Egejske-
ga morja. A tudi Nemčija nikakor ne
stoji ob strani. Vsekakor je značilna
izjava bolgarskega generala Masova, ki
je vodil odposlanstvo, ki je čestitalo
kanclerju Hitlerju ob 50 letnici. Dejal
je, da stoji Bolgarija pred boljšo bodoč-
nostjo.

Turčija se je pridružila. Angliji za
ceno pokrajine Aleksandrete. Ta pokra-
jina je bila doslej pod francoskim nad-
zorstvom, meji na Sirijo ter je njeno
glavno mesto važno sredozemsko pri-



V Ribbentrop ingrof Ciano, podpisnika nemško-italjanske zveze. Zander-V.

stanišče. H predaji Aleksandrete so Francoze napotili Angleži. Že je v Ankaro prispel francoski polkovnik, da sporazumno s turško vlado izvede novo razmejitev Sirije in Turčije.

Teden v besedi.

Italija bo po napovedih francoskih listov takoj po objavi angleško-ruskega sporazuma odpovedala svojo pogodbo z Anglijo.

Vodja nemškega letalstva general Milch se je mudil minuli teden pri Mussoliniju.

V Italiji bo leta 1942 svetovna razstava, za katero so se začele prve priprave.

Nemška trgovska zastopstva kupujejo rumunsko pšenico na licu mesta.

Holandska kraljica Viljemina je posetila Bruselj glavno mesto sosednje Belgije.

Bolgarija zahteva samo Dobrudžo, ki je potrebna zaradi žita, tako je poudaril bolgarski min. preds. nekemu francoskemu časnikarju.

Angleška kraljevska dvojica končuje svoje potovanje po Kanadi in se bliža Zedinjenim državam, kjer bodo njej na čast velike proslave.

Litva je sklenila z Nemčijo nenapadalno pogodbo.

Angleški min. predsednik je izdal knjigo „Boj za mir“, v kateri navaja svoje napore za mir.

Nemčijo je po madridski paradi posetilo več španskih generalov.

Poljska je prepovedala prodajo nemških časopisov in knjig.

Sovjetski vojni proračun za leto 39/40 znaša ogromno svoto 40 milijard rubljev in je za celih 80 odstotkov višji od lanskega.

V Turčiji pripravljajo veliko preosnovno notranje politike. Republikanska stranka, ki je edina stranka v državi, bo dobila poluraden značaj, imenovala bo 20 poslancev, bo zastopana v vladi po svojem tajniku ter bo prevzela mladinsko vzgojo v svoje roke.

Slovaški Nemci so uredili svoje organizacije po vzorcu onih v rajhu.

Jugoslavija in Rumunija sta po svojih zunanjih ministrih poudarili svojo nevtralnost, ki je važen steber balkanskega in evropskega ravnotežja.

Italijani bodo v Albaniji zgradili cest v skupni dolžini 1200 km.

Zveza narodov se je na svojem zasedanju bavila s Kitajsko ter priporočala državam, naj ji priskočijo na pomoč.

Turški častniki so prevzeli nalogo, da preosnujejo armadi držav Afganistana in Arabije.

Jugoslavija in Madžarska sta izmenjali del svoji političnih kaznjencev.

V Palestini je prišlo med Arabci in angleško policijo do streljanja, pri čemer je bilo ubitih 5 Arabcev.

V Rimu so zborovale fašistke. Nastopilo je 70.000 žena, pri zaključni paradi pa 15.000 uniformirank.

Iz naše države

Pred- in povojaška vzgoja.

S 1. oktobrom t. l. stopi v veljavo zakon o pred- in povojaški vzgoji. Vodile jo bodo formacije SA-čet, katerih članstvo bo s tem datumom obvezno. Mesečno je predvidenih največ 10 ur za vežbe in vzgojo, vzgojno leto traja od oktobra do oktobra. Za osebe, ki še niso služile v vojski, so predvideni posebni mladinski odseki.

Razdolžitev za delavce in nastavlence

je po poročilih strankinega pravnega urada zasnovana v razširjenem obsegu. Dosedaj predvidena razdolžitev je izključevala veliko število delavcev in nastavljencev, ker niso mogli zadostiti njenim pogojem. Stavljnih je bilo 5000 razdolžitvenih predlogov, a je bil samo majhen del upoštevan.

Zaposlitev inozemskih delavcev

brez dovoljenja je po najnovejši odredbi kazniva. Delovni uradi so dobili na-

log, da vsako nedovoljeno zaposlitev inozemskih delavcev naznanijo pristojni oblasti.

Hitlerjeva mladina na meji.

Dne 28. junija je posetilo nad 10.000 članov Hitlerjeve mladine Pliberk oz. Borovlje, kjer so se vršile velike obmejne proslave v spomin koroških bojev 1918/1919.

Še kaj: Kancler je pustil položiti na mrtvaški oder v Gdanskem ustreljenega Grübner-ja žalni venec. — Dovoljene so državne podpore za gradbe malih domov. Posojila znašajo največ 3500 mark. Obrestujejo se od 1 do 3 procenta. Podpore dovoljuje dež. glavarji. — Te dni se je vršil v Celovcu tečaj za obmejne nemške knjižnice. Knjižnice so zaenkrat predvidene za Bistrico v Rožu, Čajno, Dobrolo ves in Galicijo.

Vesti iz Jugoslavije.

Dr. Anton Korošec, predsednik senata, je bil od velike večine slovenskih občin imenovan za častnega občana. Županska zveza je dala napraviti skupno diplomno, katero je podpisalo 322 slovenskih županov. Izročili jo bodo predsedniku v nedeljo 11. junija na uprav slovesen način.

Življenjsko silo Slovencev

je na nazoren način izpričal natečaj ljubljanskega „Jutra“ za matere najštevilnejših slovenskih družin. „Naj drugod izbirajo kraljice lepote, mi hočemo spoznati matere, ki z velikim požrtvovanjem in z vneto ljubeznijo nudijo vsemu svetu svetle vzglede“, se je glasila uvodna beseda. Javilo se je okroglo sto mater, ki so dale skupno narodu in državi 1200 še danes živečih otrok. Iz pisem, prihajajočih na uredništvo „Jutra“, je bilo posneti, da ravno pri materah, oblagodarjenih z obilnimi otroki, ni črnogledosti in ne sence one zagrenjenosti, ki je značilna za premnoge družine s pičlim številom dečevja drobiža. Največja slovenska družina je Verbančičeva iz Radomerščaka pri Ljutomeru. Šestnajst mladih potomcev darovala narodu, 7 krepkih fantov od ter je odslužilo vojake. Zanimivi natečaj zaključuje „Jutra“ s pozivom, naj bi bila požrtvovalnim materam hvaležna vsa slovenska javnost, kajti v dobro vzgojenem potomstvu je največje narodno bogastvo.

Bitko pri Kosovem

bo o priliki 550 letnice začetka srbske sužnjosti pod Turki prikazala jugoslovanska vojska z velikimi vojaškimi va-

jami dne 28. junija na pravoslavni praznik sv. Vida. Velika prireditev bo imela poleg narodnega tudi vojaški namen. V spomin padlim vojakom bodo nato postavili na Kosovem veličasten spomenik, ki naj še poznim rodovom priča o hrabrosti srbske vojske.

To in ono. — Ljubljanski velesojem traja od 3. do 12. junija. Posetniki iz Nemčije imajo četrtninski popust izven in polovični popust železniških cen v Jugoslaviji. — 4. junija je v Ljubljani slovenski delavski tabor, na katerem govorijo med drugimi tudi predsednik vlade Cvetkovič, predsednik senata dr. Korošec in minister Krek. — Povodom mladinskega tabora v Mariboru, ki bo od 29. junija do 2. julija, bodo v Narodnem gledališču igrali „Miklovo Zalo“. Na sporedu so predavanja, telovadne tekme, velik sprevid in maša na prostem. — Istotako v juniju bo v Murški Soboti povodom 20 letnice priključitve Prekmurja k Jugoslaviji med drugim tudi velika kulturna in gospodarska razstava. — V tenis-tekmi je Jugoslavija porazila Italijo in se bje s tremi preostalimi državami za prvo nagrado.

Slovinci pri sv. očetu. — Papež Pij XII. je sprejel 500 romarjev iz Slovenije, ki so prispeli v Rim pod vodstvom prevz. knezoškofa dr. Rožmana. Najprej so se mu poklonili novoporočenci, nakar je poglar Cerkev nagovoril romarje uvodno s slovenskim pozdravom: „Hvaljen Jezus! Dragi moji Slovenci!“ Papež je nadaljeval v italijanščini, izrazil veselje nad prihodom škofa ljubljanske škofije in zastopstva slovenskih katoliških organizacij. V lepih besedah je

oralis pomen vere za kulturo ter podčrtal, da je hrbtnica verske kulture verska zavednost in zvestoba do Cerkev. Pozval je navzoče, naj so dobri Slovenci in zvesti državljani. Končal je s slovensko besedo: „Živeli Slovenci!“

Knez Pavle v naši državi.

Veličasten je bil sprejem kneza-naměstnika Pavla, kneginje Olge in drugih uglednih osebnosti iz Jugoslavije povodom prihoda v obmejno Podroščico. Od karavanškega predora do kolodvora vihrajo državne zastave in jugoslovanske trobojnice, kolodvor sam je zavil v zelenje, restavracijska čakalnica je slikovito okrašena s preprogami, nje-no pročelje krasijo državni simboli in velika, z lovorjevim vencem okrašena slika mladega jugoslovanskega kralja Petra II. Ko je v sredo zvečer ob osmi uri privozil na kolodvor jugoslovanski dvorni vlak in so iz njega izstopili visoki jugoslovanski gostje, jih je pozdravila vojaška godba z državno in jugoslovansko himno, h knezu pa so pristopili in ga pozdravili šef protokola poslanik von Doernberg, generalmajor Boudenschatz, SS-nadvodja Stenger, pokrajinski vođa Koroške Franc Kutschera, člani deželne vlade in še druge ugledne nemške osebnosti, iz vrst jugoslovanskega diplomatskega zastopstva v Nemčiji pa berlinski poslanik dr. Andrič in celovski generalni konzul dr. Jovanovič. Kneginjo Olgo je obstopila skupina deklet v narodnih nošah ter jo s pozdravnimi vzkliki obsula s cvetjem. V knezovem spremstvu so se poleg zunanega ministra dr. Cincar-Markoviča, dvornega ministra Antiča in divizijskega generala Hrističa in drugih nahajali tudi jugoslovanski časnikarji, med njimi zastopnik ljubljanskega „Slovenca“ urednik dr. Ahčin.

Vsa mesta, skozi katera vozi jugoslovanski dvorni vlak z visokimi gosti, so okrašena z zastavami obeh držav, kolodvori sličijo zelenim vrtovom, odlične osebnosti nemškega javnega življenja pa pozdravljajo z dobrodošlico. Sprejem doseže svoj višek v Berlinu, kjer sprejme goste iz Jugoslavije kancler Hitler z ministri. V petek dopoldne položi knez-naměstnik venec pred berlinski spomenik neznanega vojaka, nakar sledi vojaška parada, zvečer pa v državni operi v počastitev gostov Wagnerjeva opera „Pevci-mojstri iz Nürnberga“. Kneza in kneginjo pozdravijo nato v svojih prostorih ministri Ribbentrop, dr. Goebbels, in min. predsednik Göring. Jugoslovanski gostje se vrnejo v domovino v četrtek ponoči.

Veličastni sprejem, ki ga pripravlja Nemčija visokim gostom, priča predvsem o izrednem ugledu, ki ga v naši državi uživa knez-naměstnik Pavle sam. Temu

Podfistek

Vajansky Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(19. nadaljevanje.)

Ela je začutila poljub na roki. Bilo je to več nego lahen dotikljaj. Hitro se je odpravila s starega pokopališča. Na mostiču se je ozrla. Milko je tiho stal v visoki travi in gledal za odhajajočo. „Kakšno obilje čarov,“ je pomislil, „in ta voljna, gorška ročica! Še me pali na ustnicah.“

Adela je bila zatopljena z Dušanom v razgovor; on je bil neobičajno zgovoren, naravnost smel in svoboden. Ni ga tlačila prisotnost Baurova, niti ga niso motile umne, zvedave oči Cerovske. Ton njegovega govora je bil nežen, besede so lile druga k drugi prosto, tekoče. Čisto proti njegovi navadi. Adela je bila tiha in hladna, kakor jasna jesenska noč.

„Kako se je počivil njegov obraz,“ je razmišljala, „razburjen je, ves v zanosu. Govori s prizvokom, polno — kakor Herman.“

In vendar je bil velik razloček med obema. Adela je zelo dobro čutila, da sta ta dva moža iz dveh povsem različ-

nih svetov. Kdo njiju bi zmagal, ako bi se sprijela? Dolgo po njegovem odhodu je ostala na verandi in poslušala šum potoka. Ela je morala tačas bolni tetki brati Mülbachov roman, v katerem se je pričelo s princem in je pisatelj gonil čitatelja s kraljevega na cesarski dvor. Ela je bila raztresena, preskočila je dva lista.

„Kako pa čitaš!“ je nejevoljno zaklicala tetka, „prav nič ne razumem! Kaj je tam rekel danski poslanik?“

Lepa čitateljica je razmišljala o tem, kaj je rekel rektorjev sin — diplomatske besede danskega poslanika so ostale na strani, ki jo je preskočila.

IV.

Rdeči slak.

„Glava me boli,“ je rekla čez nekaj časa sama pri sebi Ela, ko se je juljskega jutra dvignila z bele posteljice. „Kako mi šumi v ušesih; zbolela bom.“

A ni zbolela. Vstala je in pričela česati svoje plave lase. Trikrat jih je zapela z iglami, da je prišla do konca — roka se ji je utrudila in omahnila v naročje.

V njeni izbici je cel majhen muzej pletilk in igračic. Na toaletni mizici zbirka stekleničic najrazličnejših tekočin. Porcelanaste figurice, škatlice s podobnicami, skledice, zrcala in cela

zmes nepotrebnih predmetov. Tam žitni klas v čašici — tu zvenela vijolica, peterolista deteljica in poleg njih majčkene vizitke, peresca in blazinice. Punčka je sedela tam s steklenimi očmi in odbitim nosom — še pred dvema leti je bila zvesta prijateljica mladi devojki, zdaj pa je že upokojena, neljubljena in zapuščena.

Oči Eline so obstale na punčki. Kako smešno! Vzela po je in položila v omaro.

Ves dan je čutila v glavi nekašno šumenje. Teta jo je poklicala zvečer, da bi ji čitala. Ela se je opravičila z glavobolom in šla na vrt. Kazimir je z Jablonsko in Cerovsko igral na verandi karte, Adela je sedela pri uju in mu gledala v karte.

Temno je bilo pod lipami. Drugače je Ela izbegavala večerni somrak, danes jo je vlekle tajna želja v temo.

Minula je ura. „Kje je Ela?“ je vprašala Jablonska, igravajoč pikovo damo.

„Na vrtu,“ je odgovorila Adela. „Poklič ji jo, hladno pričinja biti.“

V tem so zašumeli koraki. V polsvitu pred verando se je pojavila Ela.

„Spat grem, mamica,“ je rekla z nekakšnim čudnom glasom na jok, in izgnila za hišnim ogalom. Prišedša v svojo izbo, je zaklenila duri za seboj, zastrla

okna. Popolnoma temno je bilo v sobici.

„Tema, tema! Kako dobro, da je tema! Bože moj! Bože moj!“ je vzdihovala Ela, pritiskajoč roke na lica, ki so kar gorela v ognju. Vzela je predpasnik in si otrla z njim ustnice. A ustnice so se tresle še dalje in žarele v plamenih. Na levem licu je čutila pekočo bolečino. Njene čiste mladostne roke so bile onemogle, brez moči, srce ji je krčevito utripalo. Tok solza se ji je potočil iz oči. Hotela je moliti — besede iskrene molitve pa ji niso prišle na um. Dolgo, sila dolgo je klečala pri postelji. Tesno je mladim prsim, zadušljivo tesno! Skočila je k oknu in ga odprla. Na verandi je bilo že tema, vsi so šli spat. Tihi večerni zrak ji je ovijal lica — izpod cerkvenih lip je bilo čuti trepetajoče glasove flavte.

Tih dež je jel padati z neba. Šumel je dež, bučal potok in preko šumenja in bučanja so trepetali toni piščalke.

(Dalje sledi.)

„Koroški Slovenec“ je vaše glasilo! Varujte njegovo čast, ki je vaša čast!

pritrjuje pozdravni članki nemškega časopisa.

Knez-namestnik Pavle je sin srbskega kneza Arzena, brata jugoslovanskega kralja Petra I. Rodil se je leta 1893 v Petrogradu, prišel še kot otrok v Beograd, kjer ga je vzgajal njegov stric kralj Peter I. Po dovršeni gimnaziji se je šolal v inozemstvu, se posebej posvetil študiju državnih ved in svetovnih jezikov ter se visoko učen vrnil v domovino. S kraljem Aleksandrom Zediniteljem ga je vezalo priskočno prijateljstvo. Vsestransko se je udejstvoval, posebno pa posvetil svoj interes gojitvi lepih umetnosti. Ustanovil je najlepši in najpopolnejši jugoslovanski umetnostno-zgodovinski muzej, ki nosi njegovo ime, bil prezident udruženja letalcev in avtomobilistov, pospeševal delovanje Rdečega križa i. dr.

Po nenadni smrti kralja Aleksandra Zedinitelja leta 1934 je moral prevzeti tudi najtežjo skrb: politično vodstvo kraljevine Jugoslavije. V tej najtežji službi je knez-namestnik ostal zvest naročilu umirajočega kraljevskega bratranca: Č u v a j t e - J u g o s l a v i j o ! S krepko roko nadaljuje delo notranje okrepitve države, ljubosumno čuva nad

ugledom Jugoslavije v zunanjem svetu in ga množi, kjerkoli more. Ob njegovi 46 letnici v letošnjem aprilu je zapisal ljubljanski „Slovenec“ sledeče globoke besede: „S knezom-namestnikom se je pričelo pravo ustvarjajoče narodno delo na kulturni višini. Za tak preobrat je potrebna osebnost, vzvišena nad vsakdanji strankarski vrvež in pehanje in kratkotrajne nazore — to je naš knez-namestnik princ Pavel. To je tudi ves zunanji svet občutil in z vsakim dnem vladanja kneza-namestnika je naraščal ugled Jugoslavije v zboru velikih in malih sil. Njegova osebnost je, ki veže Jugoslavijo z velikimi demokracijami z najiskrenejšimi vezmi. Njegova visoka kultura in državniška modrost je olajšala že od početka kralja začeto prizadevanje, da navežemo najboljše odnose tudi z Italijo in Nemčijo ter z njunimi prijatelji. Sedanji težki dnevi nam zato prizanašajo s tistimi hudimi skrbmi, ki tarejo one, ki so od ogromnega spora med dvema svetovnima taboroma neposredno prizadeti. Naše prijateljstvo je obema stranema nad vse dragoceno in zato hodimo svobodno po poti, ki se nam za naš razvoj in našo bodočnost zdi najboljša.“

Čirom naše zemlje

Zgodovina — naš ponos!

Piše gospod Hani.

Narod, ki pozabi na svojo preteklost in ne črpa novih moči iz junaštva svojih pradedov, pogreša krepko vero v svojo bodočnost. Naša šolska vzgoja je od vsega začetka vbijala nam, našim prednikom in potomcem v glavo zlobno izmišljotino, da smo Slovenci zbog svoje nezanimive zgodovine manjvredni in rojeni samo za suženjstvo.

Vendar imamo ravno mi Slovenci najslavnejšo zgodovino. To nam dokazujejo vsi sodobni zgodovinarji na podlagi neoporečnih podatkov. Ko je naš slovenski narod po svetovni vojni zadiljal v svobodnem kulturnem delu ter si priboril svojo lastno univerzo, se nam odkrivajo vedno novi dokazi za to, da so naši predniki hili nenavadno samozavestni, dobri organizatorji, drzni vojaki in kulturno povsem samobitni. Zasluga za velika odkritja zgodovinskih dejstev gre predvsem slovenskemu zgodovinarju prof. dr. Josipu Malu, katerega dela ne ostajajo tudi ne med Nemci brez odmeva.

Danes je jasno dokazano, da Slovenci ob svojem prihodu na Koroško v 6. stoletju nikakor niso bili sužnji Obrov. Ko so se namreč v začetku 6. stoletja po Kr. neka germanska in keltska plemena pomaknila iz sedanje Koroške v sončne in rodovitne ravnine severne Italije, so zasedli alpske predele Slovenci ter se raztegnili do Vzhodne Tirolske, južne Solnograške, na jugu pa do Režije in Furlanije. Slovenci so bili tedaj popolnoma neodvisni, imeli so svoje kneze, svojo lastno državno, politično in gospodarsko upravo, svoje sodnike in župane, svoje plemstvo in vojaštvo ter svoj slovenski državni zbor (veče). Njihova neodvisnost je popolnoma neokrnjena trajala celih 400 let. Od severovzhoda so nato nanje začeli pritiskati Obri, proti katerim so se krepko branili. Napadi Obrov so se zamogli izvajati samo po dravski dolini in iz Gornjega Štajerskega. Zato so Slovenci zidali močne trdnjave. Sedanji Friesach je bil kot slovenske Breže prva slovenska trdnjava na severu, utrdbe so bile nadalje pri sedanjih Vovbrah (Haimburg-Hunenburg) in na Gosposvetem polju. Sredi 8. stoletja so Slovenci pod knezom Borutom premagali divje Obre pri Brežah in pozneje pri Šentvidu ob Glini. Od zahoda so nanje pritiskali Bavarci, katere pa so pri sedanjem Liencu v Vzhodni Tirolski porazili ter potisnili nazaj na Bavarsko. Pred glavnim napadom Obrov so se Slovenci zedinili z Bavarci ter divjega sovražnika od vzhoda končno javno odbili. Ni resnica, da bi bili nato Bavarci od Slovencev v nekako zahvalo zahtevali popolno podreitev. Še dolga stoletja so Slovenci ohranjali svojo neodvisnost v vseh področjih, hkrati pa priz-

navali frankovskega cesarja za svojega zaščitnika. Slovenska samostojnost se je v poznejši dobi umikala nemškemu nadzorstvu vzporedno s pokristjanjevanjem slovenskega ljudstva. Roko v roki s pokristjanjevanjem Slovencev pa se je začel njihov polahni kulturni podvig. Dogajalo se je in dogaja se tudi med nami, kar lahko zasledujemo v vsej svetovni zgodovini: narodi, ki iz katerega koli vzroka utrpijo svojo politično neodvisnost, se začnejo kulturno probujati in utrjevati. Naravni razvoj sam jih jači in krepi tam, kjer so neranjivi in za odtujitev nedosegljivi: v njihovi duševnosti in duhovnosti. Dobesedno taisti pojav lahko opazimo pri našem ljudstvu v naši najnoviji dobi.

Kaj ne, to so drugi pogledi na slovensko zgodovino! Sedaj vidimo, kako usodopolna, pristranska je bila tuješolska zgodovinska vzgoja. Kdaj in kaj že sliši slovenski otrok o zgodovini svojega naroda? In vendar nam potrjujejo še danes vsa imena gor, hribov, vasi, potokov, njiv, travnikov, dolin, hiš, družin in oseb, da so bili nekoč samo Slovenci gospodarji koroške dežele. Koroško kmetijstvo se je pričelo s Slovenci! Mnogoštevilne koroške gradove je gradila slovenska roka, četudi čisto tujim grofom. Stare cerkve in samostane je ustvarila slovenska delovna sila, čeravno večkrat po nasilni roboti. (Se nadaljuje.)

Zgodovinski sestavek iz sedanje šole. — Nek slovenski šolarček nam je odstopil sledeči nemški sestavek o koroški zgodovini: Wie Kärnten deutsch wurde. — Im 6. Jahrhundert wanderten die Slaven in unsere Heimat ein, die räuberischen Awaren waren ihre Herren, als Hirten zogen sie mit ihrem Vieh von einem Weideplatz zum anderen. Das Joch der Awarenherrschaft drückte schwer und sie riefen die Bayern zu Hilfe. Sie wurden von den Awaren befreit und siedelten sich verstreut in ganz Kärnten an. In Nord- und Südkärnten saßen die Franken und die Bayern, das Mittelkärnten bewohnten vor allem die Slaven. Die Slaven nahmen allmählich die höhere deutsche Kultur, Sitten und Sprache an und wurde Kärnten langsam deutsch. In einem kleinen Teil unseres Heimatgaues hat das Slawische wohl noch Spuren hinterlassen. Bis auf wenige Verräter bekennt sich jedoch alles zur deutschen Heimat. Nordischer Geist hat gesiegt, das zeigte vor allem der heldenhafte Kärntner Freiheitskampf und die jüngste Vergangenheit.

Vojaški nabori in „windisch“. Znano je, da morajo fantje, ki prihajajo k naborom, izpovedati tudi svojo narodnost. Člani vojaških komisij so večinoma častniki iz starega rajha. Ko so v Beljaku in na Čajni prihajali k naborom poleg slovenskih zavednih fantov

tudi številni fantje nezavednih slovenskih družin, so navajali kot svoj narodni jezik „windisch“. Častnik pa jih je kratko zavrnil z besedami: „Windisch“ ni nobena narodnost, ter zapišnikarju velel: Zapiši „slovenisch“! Ugovora pred vojaško naborno komisijo ni bilo.

Častitamo! — Hartmanov Hanzej v Libučah je prevzel očetovo posestvo. Dne 22. t. m. pa je stopil s svojo izvoljenko Malko Pušnikovo iz Klopič nad Velikovcem pred oltar pliberške farne cerkve, kjer je mladi par poročil mil. prošt Truppe. Med poročno mašo je pel mešani zbor, ženitovanjski obed pa se je vršil pri Brezniku. Starešina je bil ženinov stric dr. Rado Kušej, rektor ljubljanske univerze. Veseli večer je potekel med zdraviciami, petjem in godbo. Mladi družinici: Na mnoga leta!

Izpred Jepe (Faak-Bače). Pred mesecem je umrl pd. Pibrov Janez. Bil je vzor zvestega hlapca. Med krmljenjem konj ga je zadela kap. V Podgorjah so umrli pd. Zlanova mati. Dobrih 30 let so bila vdova, vsikdar so zvesto služili svojemu narodu in vzorno gospodarili. Rajnim bodi večni mir! — Ker so č. g. dr. Ogris bolehn, ne morejo več poučevati v šoli ter so uvedli otroški krščanski nauk pred nedeljsko božjo službo. Otroci radi prihajajo in tudi mi starši jih prav radi poslušamo. — Predzadnjo nedeljo so pri nas odlikovali nad 70 let stare matere, med njimi Zavernikovo mater, ki so dali življenje 11 otrokom z zlatim križcem, in Jerutovo mater, ki je sestra prej imenovane, s srebrnim križcem. Naj bi čast vrle slovenske matere obe še dolgo uživali!

Rosegg-Rožek. K odlikovanju zaslužnih mater povodom proslave 21. t. m. je bila vabljen tudi Majarjeva mati Marija Ropač iz Dol, ki ima 12 otrok ter je dosegla nad 70 let. Pred proslavo pa so ji nato izjavili: „Es werden nur deutsche Mütter ausgezeichnet!“ (Odlikujemo samo nemške matere!) ter odslovili.

Schiefling — Škofiče. 18. aprila smo položili k večnemu počitku starega Mešivčevega očeta v Papračah. Rajni je bil še narodnjak starega kova. Mnogo je pretrpel radi svojega prepričanja, toda klonil ni nikdar, ostal je zvest svojim idealom do zadnje ure. Treba je še omeniti, da je vzgojil v narodnem duhu svoje naslednike. Stari Mešivc je odšel za vedno, njegov duh pa živi in čuva od dedov izročene narodne svetinje po svojih potomcih. Ob odprtem grobu je spregovoril rajnemu v slovo in v spomin predsednik domačega izobraževalnega društva, pevci pa so se poslovili od njeza v ganljivimi žalostinkami. Naj mu sveti večna luč!

Ferlach — Borovlje. Kakor imajo svoje veselje v Železni Kapli z železnico, kateri pravijo „fikej“, imamo tudi mi borovljanci svojega „pilija“, vsaj tako so hodomušneži krstili kar že v začetku našo lokalno železnico. Od srede majnika naprej so nam dali knigo gonilno moč in mesto lokomotive vozi takozvani „Triebwagen“, ki je na motorski pogon. S tem se je tudi promet znotraj zvišal, tako da pride vsak dan v Borovlje 10 vlakov in jih tudi toliko odpelje. Ako slučajno kdo prvega zamudi, lahko počaka na drugega. — Začeli so tudi z delom in popravilom bajtiškega potoka. Zaenkrat se je pričela regulacija na takozvanem Jaklinovem proudu in se bo nadaljevala proti jezu. — „Rosentaler Wirtschaftsverein“ je sklenil na zadnjem občnem zboru likvidacijo in bo sedaj združen s konzumnim društvom. Družitev se bo izvršila že prihodnje tedne.

Ena najmičnejših Marijinih božjih poti je Sveto Mesto. Tričetrt ure hoda nad Žvabekom stoji cerkev na malem hričeku. Ta Marijina božja pot je mnogo obiskovana in obžalovati moramo, da je pisatelj Lavtižar ni uvrstil med ostala Marijina božja pota v svojih „Smarnicah“. Svetoveška Marija je znana in češćena daleč na okrog. Mnogo romarjev je tod iskalo pomoči in tolažbe. Posebno mnogo božjih potnikov pride na drugo nedeljo po Veliki noči, ki se med prebivalstvom zove svetomeška nedelja, na Šentotovo (pondeljek pred Bin-

koštmi), na veliko in malo Gospojnico in na praznik Marijinega imena. Na svetomeško nedeljo pride procesija iz Dravograda in St. Danijela, na St. Otovo pa dospejo procesije iz sedmih župnij. Na veliko Gospojnico je pranganje. Romarji prihajajo po več ur daleč, mnogo jih pride izpred Senje planine in sem izpod Pece. Kako ljubka je slika svetomeške Matere z Jezuščkom v naročju! In ko stopijo na prižnico dobri žvabeški gospod Uranšek ter govorijo živo in ganljivo, se joče dobesedno vsa cerkev. Koliko romarjem je bila njegova mehka beseda v tolažbo in pomirjenje! — Naj nam Sveto mesto ostane tudi v bodoče, kar pove njegovo lepo ime!

Zell-Sele. Hud oslovski kašelj že nekaj mesecev muči otroke in odrasle. Smrtnih slučajev še ni bilo. — Od začetka majnika sem dobivamo pošto iz Borovelj tudi v nedeljah. Nedeljski pismonoša je mladi Pajnar Ludovik Užnik. — Dne 22. maja se je poročil pesetnik daleč znane Grosve kmetije Urh Roblek. Po smrti starišev so štirje bratje skupno obdelovali svoje kmetije, podobno kakor so nekdanji stari Slovani živeli v zadrugah. Zdaj so se ostali preselili na svoje lastne domove in Grosova hiša je bila brez gospodinje. To je Gros poiskal pri pd. Spodnjem Jugu, kjer je zaprosil za roko domače hčerke Micije. Nevesta se je v gospodinjskem tečaju, kot članica Marijine družbe in izobr. društva, posebno pa v krogu domače družine izšolala za svoj novi poklic. Bog daj srečo!

St. Thomas am Zeiselsberg — Št. Tomaž pri Celovcu. V nedeljo 14. t. m. je naša farna cerkev dobila nove zvonove. Prvotno so jih naročili g. župnik Keberl pri Gassmayer-ju v Inomstu, a jih je tvrdka opozorila, da ima neka predarlska farna cerkev taiste zvonove odvišne, ker si hoče nabaviti večje. Tamošnji dušni pastir je seve takoj pristal, da odpremi svoje zvonove k nam. V nedeljo so mil. prošt Benetek iz Tinj zvonove blagoslovili. Med lepimi obredi so peli šenttomaški in pokrški pevci. Nato so zvonove potegnili v zvonik, odkoder bodo sedaj pozvali jutro, opoldan in večer, nas vabiti v Gospodovo hišo ob nedeljah in praznikih ter nam peli v slovo na zadnji poti. — Nadejamo se dobre poljske letine. Tudi jabolka dobro kažejo, manj pa bo hrušk. — Tudi ženimo se v precejšnjem številu, posebno delavci, ki sedaj razmerno dobro zaslužijo. — V torek 16. t. m. smo pokopali dolgoletnega našega župana Jožefa Rab, pd. gostilničarja pri Kajžlarju. Bil je vsled svojega strpnega značaja in prijaznosti splošno priljubljen. Pogreba se je udeležila velika množica. N. p. v. m.

Eisenkappel—Žel. Kapla. Pred tedni smo pokopali starega Kežarjevega očeta v starost 80 let. Bili so ves čas zaveden narodnjak, obče spoštovan sosed in vzoren faran. Njim so 23. t. m. sledili Točajev oče iz trga. Rajni so bili 15 let cerkveni ključar in priljubljen obrtnik. Na zadnji poti so jih nosili ključarji podružniških cerkva. Očetoma večni pokoj! — Že na veliko soboto je umrla mati našega g. župnika. 13 let je bolehal na težki bolezni, končno pa jo je vzela pljučnica. Z izredno udanostjo je prenašala trpljenje in si ga lajšala z molitvijo in branjem dobrih knjig. Posebno je mati ljubila Slomškove spise. Mrtvo so prepeljali v domačo faro v Žvabek. Bodi materi božji mir!

Globasnitz — Globasnica. V župni cerkvi se je 8. t. m. poročil Štefan Kordeš, mladi Kukman v Mali vasi, svojo izvoljenko Katrico Writz, Vrešnikovo v Štebnu. Nato se je vršila vesela ojet pri Šoštariju po starem običaju in v prijetnem razpoloženju številnih svatov in gostov. Posebej so počastili poročni par gasilci, zastopnik domačega izobraževalnega društva pa je voščilu pridružil še prošnjo, da bi ženin in nevesta, ki sta bila doslej agilna člana društva, mu ostala zvesta tudi v novem stanu. Vrlemu paru želimo mnogo sreče in božjega blagoslova!

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!

Smrtna nesreča v Vintgarju. V romantični soteski tik Bleda, v Vintgarju, kamor so tudi že letos začeli prihajati v večjem številu izletniki od vsepovsod gledat krasni kotiček slovenske zemlje, se je v četrtek — na praznik Vnebohoda — opoldne pripetila smrtna nesreča. V Vintgar se je podala skupina 12 nemških izletnikov. Skale v vintgarskih pečinah so precej krušljive in se pri glasnem govorjenju zaradi zračnih tresljajev rade sprožijo. Ko je bila družba Nemcev nekako v sredi soteske je nenadno priletela izletnici Schreiber iz Podroščice skala naravnost na glavo ter jo zbila v vodo. Malo nižje so jo sicer potegnili iz vode, a ponesrečenka je bila že mrtva.

Koroški drobiž. 26. maja se je zgodila na progi Beljak — Spital v bližini postaje Gumern velika železniška nesreča. Osební vlak, ki je vozil ob pol sedmih iz Beljaka, je trčil v tovorni vlak, ki je privozil iz nasprotne smeri. Pri nesreči so bili težko poškodovani: Edeltraut Miklavčič. Josef Rauter in Fridjof Mihelelič. — Dobrlavas. Bistrica v R., Galicija in Čajna dobijo v kratkem knjižnice, podarjene iz Berlina. — Janez Krušič iz Vetrinja se je pri delu v gozdu udaril s sekuro v pravo nogo in se pri tem težko ranil. — Pri Vernbergu je naplavila Drava truplo Janeza Steiner, ki je utonil že lani v avgustu. — V št. Rupertu pri Celovcu je nekdo streljal vrabce in po nesreči zadel delavko Heleno Tušar, ki je kmalu nato izdihnila. — 24. maja se je v bližini Celovca vrgla pod vlak neka 20 letna deklica. — Na podlagi odredbe deželnega šolskega sveta za Koroško se je z 20. majem spremenilo vodstvo sirotišnice „Vincentinum“ v Celovcu. Za komisarja je postavljen Lintov. — Državna policija je zaplenila bolnico usmiljenih bratov v št. Vidu ob Glini in jo izročila koroški deželni vladi v upravo.

Naša prosveta

Zaključna beseda o narodnem petju.

Piše Tomaz.

V več člankih našega prosvetnega kotička smo preprosto kramljali o naši narodni pesmi. Kdor nam je sledil z dobro voljo, je moral vsaj zaslutiti njeno lepoto in dragocenost. Morala se je v njem spet vzbuditi žilica za lepo narodno petje. Naj torej zaključimo tako:

Narodno se imenuje marsikaj, kar ni narodno. Tako pravijo o mnogih pesmih, da so naše in narodne, ko v resnici niso. Pesmi so narodne tedaj, če so v narodu nastale, če so v njih misli in želje naroda, če so v njih ljudje in kraji, ki jih narod ljubi, če je v njih veselje in žalost, kakor ju narod občuti, če je v njih jezik, kakor ga narod govori, če se poje tako, kakor se ljudstvu prilaga.

Toliko tujega blaga prihaja med nas in za uho je lahko da prijetno, v narodu pa nima pravih korenin. Včasih tako tujo cvetko komaj ločimo od svojih, nekateri pa jo imajo kar za svojo. Zato ji je treba včasih primerjati na vse strani. Često se šele po dolgem iskanju spozna tuje seme, ki se je zasejalo na našo njivo. Saj včasih ni nič hudega, če prileti kako tuje seme na našo njivo. Če je dobro, nas obogati. Lahko se pa tudi zgodi, da pri tem pozabimo na svoje lastno bogastvo in obožujemo le tuje. Varujmo svoje zaklade, ki jih imamo, da ne izginejo v pozabnost. Še stare zaklade, ki smo jih že pozabili, moramo dvigniti.

Ohranimo svoje narodne pesmi in varujmo se tujega vpliva predvsem tedaj, ko nam ne prinaša ničesar dobrega ali pa nič boljšega. Tako pravi slavni Matija Majar Ziljski: „Naj se na Slovenskim slovenske pesme razlegajo, saj jih imamo in to prav lepih. Le kar človek dobro zastopi, more zvesto zapeti. Slovencu se slovenska pesem naj bolj prilaga.“

Sestavke o našem petju in pesmi naj končamo s pozivom: Pojmo, še pojmo, pojmo slovensko!

Naše gospodarstvo

Izkušnje raz sodnega živinorejca.

Tri zapovedi ekonomske živinoreje naj kratko navajam v razmišljanje vsem, ki hočejo voditi smotrno gospodarstvo tudi v hlevu.

Več krme! Tako se glasi prva zapoved. Naša država mora živinsko krmo tudi uvažati, ker primanjkuje domače krme. Nato je treba misliti pri obdelovanju njiv ter posvečati pridelovanju krompirja veliko važnost. Kdor le more, naj se sprijazni s kisanjem krme, o katerem je naš list pisal že v zadnji številki. Naši travniki in pašniki bi nam z izboljšanjem, preoravanjem, gnojenjem in trebljenjem dajali več in boljše krme. Vmesni krmski sadeži na njivah so važen in za živino sočen in izdaten dodatek. Kjerkoli je možnost, da se pridela več krme ali izboljša kakovost dosedanje krme, naj se v interesu uspešne živinoreje izvede.

Pravilno krmljenje! To je druga zapoved. Pridelano krmo si moramo razdeliti na celo leto. Kolikokrat se zgodi, da primanjka piče sredi pitanja ali sredi v igrednega dela. Pa se jezimo, če ni mleka od krav, ko jim pokladamo samo slamo, cena mleku pa je najvišja. Krmo je treba znati tudi pravilno mešati in menjavati, da zadostimo vsem živinskim potrebam. Najbolj je živina hvaležna za krmo čim najpestrejšo vrste. Vsaka rastlina ima pretežno eno hranilno, za žival koristno snov in čim bolj mnogovrstno krmimo, tem bolje živina uspeva. Gospodar si mora biti na jasnem, kaj naj krmi pujskom, kaj poklada dojnicam, kaj tekne teletom in kaj kravam. Vsaka žival ima tudi pri jedi in prebavi svoje posebnosti in le, če smo odkrili te, zamore dobro uspevati in se razvijati.

Čim več mesa in masti, to bodi donos umne živinoreje! Vsak kos živine in tudi drobiža mora imeti svoj namen. Nikar ne vzdržujemo niti mačke ali psa brez namena tjavendan. Živinorejca mora kot praktičen gospodar vedeti, kaj namerava s tem ali onim živim kosom svojega hleva. Za vsako živo glavo mora imeti svoj načrt, kako bo krmlil, kako prodajal ali drugače postopal. Čim smotrnejše bo pri tem postopal, tem donosnejša bo njega živinoreja. J. R.

Državna kmečka organizacija je uvedla v Ostmarki enotne najemniške pogodbe. Po odredbi državne kmečkega voditelja se uvedejo enotne najemniške pogodbe, ki so veljale v stari državi že dalje časa, sedaj tudi v Ostmarki. Te pogodbe v enaki meri ščitijo interese lastnikov kot najemnikov in se tičejo najemnine za zemljišča (brez vrtov in vinogradov), za dedne kmetije in druga posestva. Enotne najemniške pogodbe jamčijo predvsem za socialno pravičnost v najemniških pogojih. Naročajo se formularji pri Reichsnährstand Verlags-Ges. m. b. H. in Graz.

Načrtna gradnja poljskih poti. Da se vključijo v gospodarsko življenje države vse od cest in železnice oddaljene vasi in kmetije in zvežejo s splošno prometno mrežo bo treba graditi v Ostmarki 11.000 novih cest v skupni dolžini do 45.000 km. Sedanji načrt predvideva za Koroško gradnjo 318 novih cest oz. poljskih poti v dolžini 2.213 km, ki bodo stale nad 33 milj. RM in zvezale 29.140 posestnikov ter dednih kmetij z ostalim prometom države. Stem bo država pomagla še tako oddajenim gorskim kmetom in jim olajšala borbo za vsakdanji kruh.

Pomen svinjereje v Ostmarku. Za prehrano prebivalstva v Nemčiji je svinjereja ena najvažnejših gospodarskih panog in odločujočih činiteljev. O tem nas najboljše prepričajo naslednje številke: V Nemčiji (brez Ostmarke) so zaklali letno okoli 24 milijonov svinj, od katerih jih je ostalo ena tretjina za domačo uporabo na kmetih. Od leta 1932 je uporaba mesa, zlasti svinjskega v Nemčiji stalno rasla; medtem ko je zaužil povprečno pred 6 leti vsak Nemeec samo 9 kg mesa, se je danes ta količina povišala na 57 kg.

Svinjina dalje krije eno petino porabe maščobe. Vrednost svinjskega mesa je predvsem v tem, da pri pripravi jedil odpade uporaba drugih maščob, omogočuje varčevanje in dela obenem jedila okusna. V gospodarskih podjetjih pa je svinja važen činitelj kot konzument krme, ker bi drugače otrobe in druge odpadke le težko spravili v denar. Svinja je za kmeta „hranilnica“ in eden najvažnejših faktorjev prehrane podeželskega prebivalstva. Uspehe, ki jih beleži svinjereja v Nemčiji v zadnjih petih letih, je treba pripisati v prvi vrsti podporam, ki so jih bili deležni svinjerejci od strani državnih oblasti. Sporedno so stalno delali na izboljšavanju pogojev za svinjerejo v treh smereh: popravljali so se stari svinjaki in postavljali novi, načrtno so izboljšavali svinjske pasme in ustvarjali pogoje za pomnožitev svinjske krme. — V Avstriji so našli leta 1938 2,87 milj. svinj, približno isto število kot pred 4 leti. Zveza nemških svinjerejcev posveča sedaj posebno brigo za

porast svinjereje v Avstriji. V to svrho dovoljuje podpore za nakup merjascev in plemenskih svinj v stari državi. Dosedaj so uvozili že nad 500 plemenskih svinj v vse dele Ostmarke.

Naj ne bo vrta brez greda za zelišča! Domača zelišča znamo še vse premalo ceniti, vse premalo jih uporabljamo. Domača zelišča so dostikrat najboljša zdravilna sredstva, pospešujejo prebavo in napravijo jedila tečna in okusna. Predvsem je treba priporočati saditev: peteršilja, drobnjaka, majorana itd. Zelišča uporabljamo za juhe, kot prikuhe in drugo. Tudi za ruski čaj imamo v njih lahko dobro in bolj zdrav nadomestilo. Za vse naše potrebe, razpoložena in boleznij najdemo domače sorte čajev, da naštejemo samo nekatere: čaj iz lipovega cvetja, iz bezgovega cvetja, iz žavbeja, timiana in pelina. Da se založimo za vse naše potrebe in za celo leto s domačimi zelišči in čaji, pa je treba skrbeti že v v igredi.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Tuje narodnosti pri nas.

Po nemški uradni statistiki iz leta 1933 je bilo po materinskem jeziku drugojezičnih nemških državljanov:

Okraj O p p e l n:	nemško-poljski	266.375
	poljski	99.193
Sp. S l e z i j a:	nemško-poljski	788
	poljski	224
G r e n z m a r k:	nemško-poljski	3.194
	poljski	1.635
Zah. P r u s i j a:	nemško-poljski	4.193
	poljski	1.635
Vzhodna P r u s i j a:	nemško-kašubski	1.298
	nemško-poljski	10.542
	kašubski	976
	poljski	5.601
	nemško-mazurski	24.103
	mazurski	15.689
L u ž i c e:	nemško-lužiški	33.203
	lužiško-srbski	23.694

Po pridružitvi Avstrije in Sudetov s Češko k Nemčiji se v statistiki rajha prvič pojavijo poleg Čehov tudi Slovenci in Hrvati. Njihove številke bodo razvidne nekako sredi junija, ko bodo obdelani rezultati minulega štetja.

Nesreča ameriške podmornice. 23. maja se je potopila tik ameriške obale moderna ameriška podmornica. Strašne so bile sledeče ure za 62 mornarjev, ki so v globini 80 metrov čakali na rešitev. S pomočjo posebnega aparata so dajali znamenja na površje, da so še živi, a da vlada hud mraz. Po hudih naporih so rešili 33 mornarjev. Ostali so mrtvi in jih bodo dvignili z ladjo vred.

Nemški polkovnik o naukih španske vojne. Nemški polkovnik Xilander je v frankfurtskem govoru navajal izkušnje iz španske vojne. Uvodno je poudaril, da so se v španski vojni borili reveži proti revežem, mali po številu in slabotni po opremljenosti. Mali, lahki tanki so se slabo izkazali, istotako manj uporabljiva so mala letala. Izvrstno se v vojni obnesejo po mnenju nemškega polkovnika težki bombniki. „Tistemu, ki napada, gre vedno bolje, ker je na njegovi strani korajža. Kdor bo hitro in brezobzirno v bodoči vojni napadal, temu bo šlo vsekakor bolje.“

Bele obleke nosijo ob žalostnih prilikah v Avstraliji. Pravijo, da je žalovanje bolj iskreno, če so ljudje v belih oblačilih. Pravi povod pa je, da je človeku, ki bi bil pod avstralskim soncem oblečen v črno obleko, tako vroče, da se mu zdi, kot bi moral zgorjeti. Sploh je črna barva v predelih v bližini zemeljskega ravnika nepoznana in skrajno nepriljubljena, dočim služi bela barva za izraze žalosti in veselja.

Kaj menijo Amerikanci o vojni. Začetkom aprila je ameriški zavod za javno mnenje izvedel nekam svojevrstno glasovanje. V posebnih pismih je pozval

Amerikance iz vseh stanov in slojev, ali mislijo, da bo letos v Evropi vojna. Glasovanje je izpadlo tako: 32 odstotkov prebivalcev je odgovorilo, da smo tik pred vojno, 68 od sto pa, da je ne bo. Glasovalci z „ne“ so navajali kot glavni razlog, da se v Evropi s mogočnimi besedami samo slepari, pri tem pa povsod primanjkuje denarja za vojno.“

Težak poklic imajo detektivi. V Ameriki se je pripetilo sledeče: Dve mladi dekletki sta pobegnili z doma v večje mesto. Očeta sta takoj alarmirala najbližji detektivski urad, ki je poslal dva uradnika stikat za dekletki. Še prej sta dobila namig, naj se brigata predvsem za plesišča. Detektiva sta se mudila v mestu teden dni, se udeležila vseh plesnih zabav, obiskala vse bare in dekletki končno res našla v neki plesni dvorani. Tako sta poklicno preplesala celih sedem dni, da sta prišla do cilja.

Tudi južni breg Vrbskega jezera dobi novo cesto. Sedanja bi letos praznovala svojo štiridesetletnico. Po svojih nepreglednih vijugah in ovinkih je bila bolj namenjena izletom in izletnikom kot kmetom južnega brega ter njihovim gospodarskim potrebam. Saj so gospodarji hodiških hribov še dolgo po njeni otvoritvi spravljali svoj les in druge pridelke v mesto po splavih preko jezera in celovskega prekopa. Večji izletniški kraji — Otok, Dole za golfom — imigrišem i. dr. — so bili v polletju lahko dosegljivi s parnikom. Vrba pa je bila s Celovcem ugodnejše povezana po severnem bregu. Pospešeni promet zadnje dobe zahteva sedaj tudi poprave na tej cesti. Že so v Sekiri za novo cesto presekali dva manjša hribovca in bodo sedaj z delom nadaljevali, da bo izravnana in tudi za težji tovorni promet nenevarna.

Dar za smeh

Presneta politika. — Trije kmetje sedijo v gostilni. Prvi glasno vzdihne: „Ah, ja! . . .“ — Drugi: „Hm, hm . . .!“ Tretji vstane in pravi: „Če bosta še dalje govorila o politiki, uidem!“

V gozdu. — „Ali ste videli morda kakkega orožnika?“, vpraša postopač gospoda na sprehodu v gozdu. „Ne!“ — „Roke kvišku in sem z denarnico!“

Na zborovanju. — Govornik je zaključil svoj govor s samozavestnim vprašanjem: „Kdo more oporekati mojim trditvam?“ — V tem trenutku zariga osel na sosednjem travniku, poslušalci pa abušnejo smeh. Govornik smelo zagrmil: „Saj sem vedel, samo osel se ne strinja z menoj!“

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.